

[4207] – 201

Seat
No.

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper) (2008 Pattern)
SC-04 : Methodology of Social Research

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Discuss the contribution of Popper and Kuhn to the new philosophy of science.
 - 2) Elaborate on case study as a qualitative research strategy.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain the main tenets and significance of phenomenology in social research.
 - 2) Compare and state the role of structured and unstructured interview in social research.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Explain the feminist critique of positivism.
 - 2) Examine the role of objectivity and ethics in social research.
 - 3) Elaborate on the importance of survey.
 - 4) Discuss ethnography as a qualitative research strategy.
4. Write short notes on **any four** within **100** words **each**. **20**
 - 1) Comte's notion of positivism
 - 2) Importance of content analysis
 - 3) Meaning Participatory Action Research
 - 4) Issues in triangulation
 - 5) Habermas's views as critique of positivism
 - 6) Significance of ethnomethodology.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा . 20
 - 1) विज्ञानाच्या नवीन तत्वज्ञानामधे पॉपर आणि कुन्ह्यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
 - 2) गुणात्मक संशोधन पद्धती म्हणून व्यष्टी अध्ययन पद्धती विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. 20
 - 1) प्रघटनशास्त्राची प्रमुख तत्वे सांगून सामाजिक संशोधनातील त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
 - 2) संरचित व असंरचित मुलाखतीची तुलना करून सामाजिक संशोधनातील त्यांची भूमिका सांगा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. 20
 - 1) प्रत्यक्षवादावरील स्त्रीवादी टीका स्पष्ट करा.
 - 2) सामाजिक संशोधनातील वस्तुनिष्ठता व नैतिक मूल्यांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
 - 3) सर्वेक्षणाचे महत्व विशद करा.
 - 4) गुणात्मक संशोधन पद्धती म्हणून लोकालेख पद्धतीवर चर्चा करा
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा 100 शब्दात लिहा. 20
 - 1) कॉम्टची प्रत्यक्षवादाची संकल्पना
 - 2) आशय विश्लेषणाचे महत्व
 - 3) सहभागी कृतीशील संशोधनाचा अर्थ
 - 4) त्रिकोणीकरणातील मुद्दे
 - 5) प्रत्यक्षवादावरील टीका म्हणून हॅबरमास यांचे विचार
 - 6) लोकजीवनपद्धतीशास्त्राचे महत्व.

[4207] – 206

Seat
No.

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC-03 : Introduction to Sociological Theories
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*

ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Examine Malinowski's contribution to functionalism.
 - 2) Discuss contribution of Radcliff Brown to structuralism.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain C.Wright Mills contribution to conflict theory.
 - 2) Discuss GarFinkel's views on ethnomethodology.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Briefly evaluate A. Schutz's contribution to phenomenology.
 - 2) Discuss Dahrendorf's views on power and authority.
 - 3) Explain pattern variables.
 - 4) Critically evaluate Berger's theory of social construction of reality.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each**. **20**
 - 1) Goffman's views on dramaturgy.
 - 2) Levi Strauss's views on 'Structural study of Myths'.
 - 3) Merton's concept of function.
 - 4) Difference between phenomenology and ethnomethodology.
 - 5) Parson's AGIL model.
 - 6) Concept of middle-range theory.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना:** i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) मॅलिनोव्हस्की यांच्या प्रकार्यवादातील योगदानाचे परीक्षण करा.
- २) रॅडक्लिफ ब्राऊन यांच्या संरचनावादातील योगदानाची चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) सी.राईट मिल्स यांचे संघर्ष सिद्धांतातील योगदान स्पष्ट करा.
- २) लोकजीवन पद्धतीशास्त्रावरील गारफिकेल यांच्या विचारांवर चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) प्रघटनाशास्त्रामधील ए.शुट्झ यांच्या योगदानाचे थोडक्यात मूल्यमापन करा.
- २) सत्ता आणि अधिकार यावरील डॅन्हेनडार्फ यांच्या विचारांवर चर्चा करा.
- ३) वर्तनाचे द्विपर्याची आकृतीबंध स्पष्ट करा.
- ४) बर्गर यांच्या वास्तवाच्या सामाजिक घडणीच्या सिद्धांताचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) गॉफमन यांचे नाट्यकलेवरील विचार.
- २) लेव्ही स्ट्रॉस यांचे मिथकांच्या संरचनात्मक अभ्यासावरील विचार.
- ३) मर्टन यांची कार्याची संकल्पना.
- ४) प्रघटनाशास्त्र आणि लोकजीवन पद्धतीशास्त्र यामधील फरक.
- ५) पार्सन्स यांचे AGIL प्रारूप.
- ६) मध्यस्तरीय सिद्धांताची संकल्पना.

[4207] – 304

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO 10 : Sociology of Dalits and Tribes
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following within **500** words : **20**
 - 1) Discuss Dr. Ambedkar's Broken-man theory.
 - 2) Examine the issues raised by dalit movement.

2. Answer **any one** of the following within **500** words : **20**
 - 1) Explain the concept of social exclusion and discuss its socio-cultural dimensions.
 - 2) Describe protective discrimination policies and programmes of Indian government.

3. Answer **any two** of the following within **250** words **each** : **20**
 - 1) Examine contemporary debates related to identity politics.
 - 2) Discuss the limitations of Indian government's policies in bringing about social justice.
 - 3) Explain the problems related to displacement of tribals.
 - 4) Discuss prejudices and stigma regarding Denotified and Nomadic Tribes.

4. Write short notes on **any four** within **100** words **each** : **20**
 - 1) From Shudra to Dalit
 - 2) Dalit-Bahujan Paradigm
 - 3) Colonial construction of scheduled tribes
 - 4) Political exclusion
 - 5) Major issues in DTNT movement
 - 6) CTA, 1871.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे एकूण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दात उत्तर लिहा. २०
 - १) डॉ. आंबेडकरांच्या 'ब्रोकन-मॅन' (Broken-man) सिद्धांताची चर्चा करा.
 - २) दलित चळवळीने मांडलेल्या प्रश्नांचे परीक्षण करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दात उत्तर लिहा. २०
 - १) सामाजिक विलगीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करून तिच्या सामाजिक-सांस्कृतिक पैळूंची चर्चा करा.
 - २) भारतीय शासनाच्या सकारात्मक भेदभावाच्या धोरणे व कार्यक्रमांचे वर्णन करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दात उत्तरे लिहा : २०
 - १) अस्मितेच्या राजकारणाशी संबंधित समकालीन वादांचे परीक्षण करा.
 - २) सामाजिक न्याय मिळवून देण्यामधील भारतीय शासनाच्या धोरणांच्या मर्यादांची चर्चा करा.
 - ३) आदिवासींच्या विस्थापना संबंधी समस्या स्पष्ट करा.
 - ४) भटक्या विमुक्त जमातींशी संबंधित पूर्वग्रह व कलंक यांची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दात टीप लिहा : २०
 - १) शूद्र ते दलित
 - २) दलित-बहुजन प्रारूप
 - ३) अनुसूचित जमातीची वसाहतवादी बांधणी
 - ४) राजकीय विलगीकरण
 - ५) भटक्या विमुक्त जमातींच्या चळवळीमधील महत्त्वाचे मुद्दे
 - ६) CTA, 1871 (गुन्हेगार जमाती कायदा, १८७१).

[4207] – 402

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC-08 : Contemporary Social Theories
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain C.Wright Mills views on critique of positivism.
 - 2) Analyse the views of Anthony Giddens about the integration of social theory.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Discuss contribution of Frankfurt school to Neo-Marxism
 - 2) Explain in detail the theory of post modernism.
3. Answer **any two** of the following within **250** words **each**. **20**
 - 1) Briefly discuss Foucault's contribution towards post structuralism.
 - 2) Explain Althusser's theory of ideology.
 - 3) Discuss Derrida's concept of deconstruction.
 - 4) Elaborate Bourdieu's concept of Habitus and Field.
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words **each**: **20**
 - 1) Hegemony (Gramsci)
 - 2) Concept of discipline (Foucault)
 - 3) Modernism
 - 4) Life world and system (Habermas)
 - 5) Post structuralism
 - 6) Meaning of social theory.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) सी.राईट मिल्स यांचे प्रत्यक्षवादावरील टीकात्मक विचार स्पष्ट करा.
- २) सिद्धांताच्या एकत्रीकरणाविषयीच्या अँथनी गिडन्स यांच्या विचारांचे विश्लेषण करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) फ्रँकफर्ट संप्रदायाच्या नव-मार्क्सवादातील योगदानाची चर्चा करा.
- २) उत्तर आधुनिकतावादाचा सिद्धान्त सविस्तर स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दांत उत्तरे लिहा. २०
- १) फूको यांच्या उत्तर संरचनावादाला असलेल्या योगदानाची थोडक्यात चर्चा करा.
- २) अल्थुझर यांचा विचारप्रणालीचा सिद्धान्त स्पष्ट करा.
- ३) डेरिडा यांच्या विरचना (Deconstruction) ह्या संकल्पनेवर चर्चा करा.
- ४) बोदर्यु यांची सवयी आणि क्षेत्र ही संकल्पना विशद करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा. २०
- १) अधिसत्ता (ग्रामसी)
- २) फूको यांची शिस्तीची संकल्पना
- ३) आधुनिकतावाद
- ४) जीव जगत् व व्यवस्था (हेबरमास)
- ५) उत्तर संरचनावाद
- ६) सामाजिक सिद्धांताचा अर्थ.

[4207] – 405

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-15 : Human Rights and Social Justice
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following in **500** words : **20**
 - 1) Define Human Rights. Explain the characteristics and forms of human rights.
 - 2) Examine the Constitutional Rights with special reference to minorities.
2. Answer **any one** of the following in **500** words : **20**
 - 1) Critically evaluate the different types of human rights movements.
 - 2) Elucidate the relevance and application of social justice in globalised society.
3. Answer **any two** of the following in **250** words **each** : **20**
 - 1) Explain Marxist theory on human rights.
 - 2) Describe women's rights in India.
 - 3) Explain the need of human rights in the era of globalization.
 - 4) Discuss the characteristics of social justice.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
 - 1) Universal Declaration of Human Rights
 - 2) Environmental Rights
 - 3) Rights related to health
 - 4) Tribes and Social Justice
 - 5) Civil Society Organization
 - 6) Children's Right.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : 20
 - 1) मानवी हक्काची व्याख्या लिहा. मानवी हक्काची वैशिष्ट्ये आणि प्रकार स्पष्ट करा.
 - 2) अल्पसंख्यांकांचा संदर्भातील घटनात्मक अधिकारांचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : 20
 - 1) मानवी हक्क चळवळीच्या विविध प्रकारांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
 - 2) वैश्विक समाजामध्ये सामाजिक न्यायाचे महत्व आणि अंमलबजावणी विशद करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : 20
 - 1) मानवी हक्काचा मार्क्सवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - 2) भारतातील महिलांच्या अधिकारांचे वर्णन करा.
 - 3) जागतिकीकरणाच्या काळात मानवी हक्काची गरज स्पष्ट करा.
 - 4) सामाजिक न्यायाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : 20
 - 1) मानवी हक्काचा जागतिक जाहिरनामा
 - 2) पर्यावरणीय अधिकार
 - 3) आरोग्य संबंधित अधिकार
 - 4) जमाती आणि सामाजिक न्याय
 - 5) नागरी समाज संघटना
 - 6) बालकांचे अधिकार.

[4207] – 407

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-17 : Sociology of Crime
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain the characteristics and classification of crime.
 - 2) Elaborate victimological perspective of crime.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Critically evaluate the types and causes of crime against women.
 - 2) Define punishment. Discuss the types of punishment.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Explain Lambroso's views about organic deficiency theory of crime.
 - 2) Elaborate the causes of white collar crime
 - 3) Describe various problems of prisons.
 - 4) Explain the significance of correction.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
 - 1) Free will theory
 - 2) Causes of terrorism
 - 3) Meaning of organized crime
 - 4) Parole
 - 5) Probation
 - 6) Definition of crime.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : 20
 - 1) गुन्हाची वैशिष्ट्ये आणि वर्गीकरण स्पष्ट करा.
 - 2) गुन्हाचा बळीशास्त्रीय दृष्टिकोन विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : 20
 - 1) स्त्रीविरोधी गुन्हाचे प्रकार व कारणांचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
 - 2) शिक्षेची व्याख्या लिहा. शिक्षेच्या प्रकारांची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा : 20
 - 1) गुन्हाच्या जैविक न्यूनता सिद्धांता संबंधी लॉब्रोसोचा विचार स्पष्ट करा.
 - 2) पांढरपेशीय गुन्हाची कारणे विशद करा
 - 3) तुरूंगाच्या विविध समस्यांचे वर्णन करा
 - 4) सुधारणेचे महत्व स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : 20
 - 1) मुक्त इच्छा सिद्धांत
 - 2) दहशतवादाची कारणे
 - 3) संघटित गुन्हेचा अर्थ
 - 4) (पॅरोल) अभिवचन
 - 5) परिविक्षा
 - 6) गुन्हाची व्याख्या.

[4207] – 101

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC-01 Classical Sociological Tradition
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain Marx's theory of historical materialism.
 - 2) Critically evaluate Weber's theory of bureaucracy.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain Durkheim's theory of suicide.
 - 2) Discuss limitations of classical theory with reference to race and colonialism.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Explain Marx's theory of class struggle.
 - 2) Briefly explain Durkheim's theory of division of labour.
 - 3) Elaborate Weber's theory of social action.
 - 4) Discuss social forces in developing sociological theory.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each**. **20**
 - 1) Types of alienation (Marx).
 - 2) Durkheim's concept of sacred and profane.
 - 3) Relation between protestant ethics and development of capitalism.
 - 4) French revolution.
 - 5) Types of social facts (Durkheim).
 - 6) Limitations of classical theory with reference to gender.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) मार्क्सचा ऐतिहासिक भौतिकवादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- २) वेबरच्या नोकरशाहीच्या सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) डुरखीमचा आत्महत्येचा सिद्धान्त स्पष्ट करा.
- २) वंश आणि वसाहतवादाच्या संदर्भात अभिजात सिद्धांताच्या मर्यादांची चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दांत उत्तरे लिहा. २०
- १) मार्क्सचा वर्गसंघर्षाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- २) डुरखीमचा श्रमविभाजनाचा सिद्धान्त थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ३) वेबरचा सामाजिक क्रिया सिद्धांत विशद करा.
- ४) समाजशास्त्रीय सिद्धांताच्या विकासावर प्रभाव टाकणाऱ्या सामाजिक प्रभावांची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा. २०
- १) परात्मतेचे प्रकार (मार्क्स)
- २) डुरखीमची पवित्र व अपवित्रतेची संकल्पना
- ३) प्रोटेस्टंट नीतीतत्वे आणि भांडवलशाहीचा विकास यातील संबंध
- ४) फ्रेंच राज्यक्रांती
- ५) सामाजिक तथ्यांचे प्रकार (डुरखीम)
- ६) लिंगभावाच्या संदर्भात अभिजात सिद्धांताच्या मर्यादा.

[4207] – 102

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
SOCIOLOGY
Optional Paper – SO 01 : Agrarian Society in India
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Describe the impact of Globalization on Indian Agriculture.
 - 2) Explain the decentralization of power with reference to Panchayati Raj System.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain in detail the concept of Community Development Programmes and describe its success and failures.
 - 2) Elaborate in detail the basic features of Agrarian society.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
 - 1) Explain the nature and outcome of Green Revolution.
 - 2) Describe the feudalism as one of the stages of development of Agrarian Society.
 - 3) Describe the nature of Peasant's movement in 1980s.
 - 4) Write in detail about the Naxalbari Movement.
4. Write notes on **any four** of the following in **100** words **each** : **20**
 - 1) Teebhaga Agrarian Movement
 - 2) Employment Guarantee Scheme
 - 3) Features of Tribal Society
 - 4) Asiatic mode of Production
 - 5) Telangana Agrarian Movement
 - 6) British Policy regarding Land Ownership and Land Revenue.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांपर्यंत लिहा : 20
 - 1) भारतीय शेतीवरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव विशद करा.
 - 2) पंचायतराज व्यवस्थेच्या संदर्भात सत्तेचे विकेंद्रीकरण स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांपर्यंत लिहा : 20
 - 1) 'समुदाय विकास कार्यक्रम' ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करून त्याचे यश-अपयश वर्णन करा.
 - 2) कृषिवल समाजाची मूलभूत वैशिष्ट्ये सविस्तर विशद करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांपर्यंत लिहा : 20
 - 1) हरित क्रांतीचे स्वरूप व तिची निष्पत्ती स्पष्ट करा.
 - 2) कृषिवल समाजाचा विकासाचा एक टप्पा म्हणून संरजामशाही व्यवस्थेचे वर्णन करा.
 - 3) 1980 च्या दशकातील शेतकरी चळवळींचे स्वरूप विशद करा.
 - 4) नक्षलवादी चळवळी विषयी सविस्तर लिहा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांपर्यंत टीपा लिहा : 20
 - 1) तिभागा (Teebhaga) कृषिवल चळवळ
 - 2) रोजगार हमी योजना
 - 3) आदिवासी समाजाची वैशिष्ट्ये
 - 4) अशियायी उत्पादन पद्धती
 - 5) तेलंगणा कृषिवल चळवळ
 - 6) जमिनीची मालकी व जमिनीचा महसूल या संबंधीचे ब्रिटिशांचे धोरण.

[4207] – 103

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
SOCIOLOGY
Optional Paper (2008 Pattern)
SO – 02 : Social Movements

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Define social movement and elucidate on the nature and characteristics of social movement.
 - 2) Examine the Dalit Movement in terms of ideology, leadership, issues and present challenges.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Elucidate on the relation between social movement, state and civil society.
 - 2) Critically analyse the New Social Movement theory.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
 - 1) Explain the Marxist approach to the study of social movement.
 - 2) Discuss the challenges to Women's Movement in India in Post-1980's period.
 - 3) Examine the contribution of civil society in the ecological movement in India.
 - 4) Discuss the major issues in labour movement in India.
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
 - 1) Role of ideology in social movement.
 - 2) Limitations of resource mobilization theory.
 - 3) Difference between reform and revival.
 - 4) A short note on structural-functional approach to social movement.
 - 5) Main issues in the peasant movement in India.
 - 6) Meaning of counter movement.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : 20
 - 1) सामाजिक चळवळीची व्याख्या द्या आणि सामाजिक चळवळीचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करा.
 - 2) भारतातील दलित चळवळीचे विचारप्रणाली, नेतृत्व, मुद्दे आणि सध्याच्या आव्हानांच्या अनुषंगाने परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : 20
 - 1) सामाजिक चळवळ, राज्यसंस्था आणि नागरी समाज यांच्यातील संबंध विशद करा.
 - 2) नवीन सामाजिक चळवळ सिद्धांताचे टीकात्मक विश्लेषण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : 20
 - 1) सामाजिक चळवळीच्या अभ्यासाचा मार्क्सवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
 - 2) भारतातील स्त्री चळवळीसमोरील 1980 नंतरच्या काळातील आव्हानांची चर्चा करा.
 - 3) भारतातील पर्यावरण चळवळीतील नागरी समाजाच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
 - 4) भारतातील कामगार चळवळीतील महत्वाच्या मुद्द्यांवर चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा : 20
 - 1) सामाजिक चळवळीतील विचारप्रणालीची भूमिका.
 - 2) संसाधन गतीशीलता सिद्धांताच्या मर्यादा.
 - 3) सुधारणा आणि पुनरुज्जीवन यातील फरक.
 - 4) सामाजिक चळवळीवरील संरचनात्मक-प्रकार्यवादी दृष्टीकोनावर थोडक्यात टीपा.
 - 5) भारतातील शेतकरी चळवळीतील प्रमुख मुद्दे.
 - 6) प्रति चळवळीचा अर्थ.

[4207] – 104

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-03 : Political Sociology
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Define Political Sociology. Explain the nature and scope of Political Sociology.
 - 2) What is Secularism ? Critically examine the challenges to secularism posed by fundamentalists in India.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Critically evaluate Marxian theories of power.
 - 2) Critically examine the relationship between caste system and patriarchy.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words each. **20**
 - 1) Explain main arguments in pluralism.
 - 2) Explain Weber's theory of authority.
 - 3) Explain the relationship between State and Society.
 - 4) Explain the emergence of Political Sociology.
4. Write short notes on **any four** of the following in **100** words each. **20**
 - 1) Concept of Nation-State
 - 2) Political Sociology
 - 3) Ethnicity and Politics
 - 4) Politics of upper castes
 - 5) Liberal approach to the State
 - 6) New Political Sociology.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी ५०० शब्दांत द्या. २०
- १) राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या द्या. राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- २) धर्मनिरपेक्षतावाद म्हणजे काय ? भारतातील मूलतत्त्ववाद्यांनी धर्मनिरपेक्षतावादासमोर उभ्या केलेल्या आव्हानांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी ५०० शब्दांत द्या. २०
- १) सत्तेच्या मार्क्सवादी सिद्धांतांचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.
- २) जाती व्यवस्था आणि पितृसत्ताक व्यवस्था यातील संबंधाचे चिकित्सक परीक्षण करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत द्या. २०
- १) बहुविविधता वादातील मुख्य प्रतिपादने स्पष्ट करा.
- २) वेबरचा अधिकार विषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ३) राज्य आणि समाज यामधील संबंध स्पष्ट करा.
- ४) राजकीय समाजशास्त्राचा उदय स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा. २०
- १) राष्ट्र-राज्याची संकल्पना
- २) राजकीय समाजशास्त्र
- ३) वांशिकता आणि राजकारण
- ४) उच्च जातींचे राजकारण
- ५) राज्यविषयक उदारमतवादी दृष्टीकोन
- ६) नवीन राजकीय समाजशास्त्र.

[4207] – 105

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
SOCIOLOGY
Optional Paper
SO 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Write an essay on mapping the history of Maharashtra and its impact on following centuries.
 - 2) Discuss Ambedkarite movement in Maharashtra in detail.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Discuss various social reform issues related to women in 19th century Maharashtra.
 - 2) Elaborate on Samyukta Maharashtra Movement and issues involved in it.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
 - 1) Explain the rise of Satyashodhak samaj in Maharashtra.
 - 2) Examine the role of textile mill workers in working class movement.
 - 3) Discuss the issue of displacement in Maharashtra.
 - 4) State the causes of farmer's suicide in Maharashtra.
4. Write notes on **any four** of the following in **100** words **each** : **20**
 - 1) Discourse on Vedokta rights in Kolhapur State.
 - 2) Class structure in 19th century Maharashtra.
 - 3) Major issues that led to the rise of Shivsena in Maharashtra.
 - 4) Meaning of regional disparity.
 - 5) Causes of declining sex ratio.
 - 6) A note on Special Economic Zone (SEZ).

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) महाराष्ट्राच्या इतिहासाची मांडणी आणि त्याचा पुढील शतकांवर झालेला परिणाम यावर निबंध लिहा.
- २) महाराष्ट्रामधील आंबेडकरी चळवळीवर सविस्तर चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्रामधील स्त्रियांशी संबंधित समाज सुधारणेच्या मुद्द्यांवर चर्चा करा.
- २) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ आणि त्याच्याशी संबंधित मुद्दे विशद करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा : २०
- १) महाराष्ट्रातील सत्यशोधक समाजाचा उदय स्पष्ट करा.
- २) कण्टकरी वर्गाच्या चळवळीमधील गिरणी कामगारांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- ३) महाराष्ट्रातील विस्थापनाच्या मुद्द्यावर चर्चा करा.
- ४) महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येची कारणे द्या.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी १०० शब्दांत लिहा : २०
- १) कोल्हापूर संस्थानामधील वेदोक्त अधिकारावरील वादविवाद.
- २) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्रातील वर्ग संरचना.
- ३) महाराष्ट्रातील शिवसेनेच्या उदयास कारणीभूत असणारे महत्त्वाचे मुद्दे.
- ४) प्रादेशिक असमानतेचा अर्थ
- ५) घटत्या लिंगदराची कारणे
- ६) विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ) यावर टिप.

[4207] – 106

Seat
No.

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper) (2008 Pattern)
SC-02 : Sociology of India

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Examine the contribution of Neera Desai and Leela Dube to feminist perspective.
 - 2) Elaborate the debate on family in India.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain tribe as a form of social stratification in India.
 - 2) Discuss how the understanding of modernity in India has changed in recent times.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Explain the formation of sociology in India.
 - 2) Discuss the contribution of D.P. Mukherji to dialectical perspective.
 - 3) Describe the changing nature of family in India.
 - 4) State the features of caste and class.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
 - 1) Features of structural-functional approach.
 - 2) Types of kinship.
 - 3) Meaning of rural-urban continuum.
 - 4) Changes in gender based social stratification.
 - 5) Village economy is pre-British India.
 - 6) Sources of tradition in India.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
 - 1) स्त्रीवादी दृष्टिकोनाला नीरा देसाई आणि लीला दूबे यांनी दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
 - 2) भारतातील कुटुंबावरील विवाद विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
 - 1) भारतीय सामाजिक स्तरीकरणाचा एक प्रकार म्हणून जमाती स्पष्ट करा.
 - 2) आधुनिक काळात भारतातील आधुनिकतेच्या आकलनातील परिवर्तनाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : 20
 - 1) भारतातील समाजशास्त्राची जडण घडण स्पष्ट करा.
 - 2) द्वंद्वात्मक दृष्टिकोनाला डी. पी. मुखर्जी यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
 - 3) भारतातील कुटुंबाच्या बदलत्या स्वरूपाचे वर्णन करा.
 - 4) जात आणि वर्गीची वैशिष्ट्ये सांगा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. 20
 - 1) संरचनात्मक - प्रकार्यवादी दृष्टिकोनाची वैशिष्ट्ये
 - 2) नाते संबंधांचे प्रकार
 - 3) ग्रामीण -नागरी सातत्याचा अर्थ
 - 4) लिंगभाव आधारित सामाजिक स्तरीकरणातील बदल
 - 5) ब्रिटीशपूर्व भारतातील खेड्यांचे अर्थकारण
 - 6) भारतातील परंपरांची उगम साधने.

[4207] – 202

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Optional Paper) (2008 Pattern)
SO-05 : Sociology of Education

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks of the questions.*

1. Answer **any one** question of the following within **500** words. **20**
 - 1) Explain Gramsci's contribution to sociology of education.
 - 2) Examine the contribution of nationalists to educational development in India.
2. Answer **any one** question of the following within **500** words. **20**
 - 1) Examine Ivan Illich's views about philosophy of education.
 - 2) Critically examine the programme of education in order to solve the problems of inequality in education.
3. Answer **any two** questions of the following within **250** words. **20**
 - 1) Discuss the significance of Indian tradition of education.
 - 2) Examine Bourdieu's contribution to sociology of education.
 - 3) Explain educational measures for child labour.
 - 4) Discuss the importance of distance learning education.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each**. **20**
 - 1) Meaning of sociology of education.
 - 2) Parson's contribution to sociology of education.
 - 3) Contribution of colonial education to India.
 - 4) Impact of globalization on education in India.
 - 5) Adult education.
 - 6) Importance of value education.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. 20
 - 1) शिक्षणाच्या समाजशास्त्राला ग्रामसी यांनी दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
 - 2) भारतातील शिक्षणाच्या विकासाला राष्ट्रवादी विचारवंतांनी दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. 20
 - 1) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानसंबंधी इव्हान ईलिस यांच्या विचारांचे परीक्षण करा.
 - 2) शिक्षणातील असमानतेची समस्या सोडविण्यासाठी आयोजित कार्यक्रमाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. 20
 - 1) शिक्षणाच्या भारतीय परंपराच्या महत्वाची चर्चा करा.
 - 2) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोदर्यू यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
 - 3) बालकामगारांच्या शिक्षणासंबंधीचे उपाय स्पष्ट करा.
 - 4) दूरस्थ शिक्षण कार्यक्रमाच्या महत्वाची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. 20
 - 1) शिक्षणाच्या समाजशास्त्राचा अर्थ
 - 2) पारसन्सचे शिक्षणाच्या समाजशास्त्राला योगदान
 - 3) भारतातील वसाहतवादी शिक्षणाचे योगदान
 - 4) भारतातील शिक्षणावर जागतिकीकरणाचा परिणाम
 - 5) प्रौढ शिक्षण
 - 6) मूल्य शिक्षणाचे महत्व.

[4207] – 203

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO – 06 : Sociology of Media
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Discuss the social history of media.
 - 2) Elaborate on how nation and community are constituted in Ramayan serial.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Explain various methods used in audience research.
 - 2) Discuss how nation is reimagined in Hindi Cinema.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Examine the relationship between state and media.
 - 2) Assess how dominant ideology is represented in popular culture.
 - 3) Explain the growth of regional cinema.
 - 4) Critically examine method of discourse analysis in media studies.
4. Write notes on **any four** of the following in **100** words **each** : **20**
 - 1) Concept of alternate culture.
 - 2) Role of ideology in media.
 - 3) Hindi cinema in the age of globalization.
 - 4) Terrorism in transnational television.
 - 5) Circuits of culture.
 - 6) Gender in transnational cinema.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : 20
 - 1) प्रसारमाध्यमांच्या सामाजिक इतिहासावर चर्चा करा.
 - 2) रामायण या मालिके मध्ये राष्ट्र आणि समुदाय याची जडणघडण कशी झाली आहे हे विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा. 20
 - 1) प्रेक्षकांच्या अभ्यासामध्ये वापरल्या जाणाऱ्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
 - 2) हिंदी चित्रपटांमध्ये राष्ट्राचे पुनर्कल्पनीकरण कसे केले जाते यावर चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा. 20
 - 1) राज्यसंस्था आणि प्रसारमाध्यमे यामधील नात्याचे परीक्षण करा.
 - 2) लोकप्रिय संस्कृतीमध्ये प्रमुखप्रवाही विचारप्रणालीचे प्रतिनिधित्व कसे केले जाते याचे मूल्यमापन करा.
 - 3) प्रादेशिक चित्रपटाचा विकास स्पष्ट करा.
 - 4) प्रसारमाध्यमांच्या अभ्यासामधील चर्चा विश्वाचे विश्लेषण या पद्धतीचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी १०० शब्दांत लिहा. 20
 - 1) पर्यायी संस्कृतीची संकल्पना.
 - 2) प्रसारमाध्यमांमधील विचारप्रणालीची भूमिका.
 - 3) जागतिकीकरणाच्या कालामधील हिंदी चित्रपट.
 - 4) राष्ट्रातीत दूरचित्रवाणीमधील दहशतवाद.
 - 5) सर्किट ऑफ कल्चर (Circuits of culture).
 - 6) राष्ट्रातीत चित्रपटांमधील लिंगभाव.

[4207] – 204

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
SOCIOLOGY
SO 07 : Optional Paper : Health and Society
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words **each** : **20**
 - 1) Examine the natural history of disease.
 - 2) What is Health ? Explain the scope of Health.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words **each** : **20**
 - 1) Describe the Health Policy of Government of India.
 - 2) Write in detail about any four Epidemics.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
 - 1) Explain responsibility of state regarding the Health of the people.
 - 2) Critically analyse the consequences of Food and Drug Adulteration.
 - 3) Explain the various problems of Community Health in India.
 - 4) Explain the functional approach on Health and Medicine, within sociology.
4. Write short notes on **any four** within **100** words **each** : **20**
 - 1) Health as a Fundamental Right.
 - 2) Ecology of Disease.
 - 3) Health Insurance.
 - 4) Interactionist Approach on Health and Medicine, within Sociology.
 - 5) Role of Patient.
 - 6) Public Health Care Systems in India.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांपर्यंत लिहा : 20
 - 1) रोगाच्या नैसर्गिक इतिहासाचे परीक्षण करा.
 - 2) आरोग्य म्हणजे काय ? आरोग्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांपर्यंत लिहा : 20
 - 1) भारत सरकारचे आरोग्य विषयक धोरण विशद करा.
 - 2) कोणत्याही चार संसर्गजन्य आजारांची माहिती सविस्तर लिहा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांपर्यंत लिहा : 20
 - 1) राज्याची जनतेच्या आरोग्यासंबंधीची जबाबदारी स्पष्ट करा.
 - 2) अन्न आणि औषध भेसळीच्या परिणामांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
 - 3) भारतातील समुदाय आरोग्यविषयक विविध समस्या स्पष्ट करा.
 - 4) समाजशास्त्रीय दृष्टिने आरोग्य आणि औषधे या बाबतचा कार्यात्मक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांपर्यंत टिपा लिहा : 20
 - 1) 'आरोग्य एक मूलभूत हक्क' .
 - 2) रोगाची पर्यावरण विषयक स्थिती.
 - 3) आरोग्य विमा.
 - 4) समाजशास्त्रीय दृष्टिने आरोग्य आणि औषधे या विषयीचा आंतरक्रियावादी दृष्टिकोन (Interactionist Approach).
 - 5) रुग्णाची भूमिका.
 - 6) भारतातील सार्वजनिक आरोग्य सेवा व्यवस्था.

[4207] – 205

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO 08 : Sociology of Labour
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Elaborate on the development of Trade Union Movement in India.
 - 2) Elaborate the changing concepts of 'word' and 'labour'.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Define globalisation and discuss the specific impacts of the processes of globalisation on the unorganised sector in India.
 - 2) Discuss the problem of child labour in India.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words : **20**
 - 1) Elaborate on the importance of sociology of labour.
 - 2) Discuss the problems of women workers in unorganized sector.
 - 3) Explain the new economic policy.
 - 4) Discuss the impact of globalization on transnational migration of labour.
4. Write short notes on **any four** within **100** words **each** : **20**
 - 1) Concept of organised labour
 - 2) A note on 'sociology of labour'
 - 3) Self-employment in unorganised sector
 - 4) Seasonal migration
 - 5) Voluntary retirement scheme
 - 6) Meaning of global capitalism.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) भारतातील कामगार संघटना चळवळीच्या विकासाचे सविस्तर वर्णन करा.
- २) 'काम' आणि 'श्रमांच्या' बदलत्या संकल्पना स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) जागतिकीकरणाची व्याख्या करा आणि जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेचा असंघटित क्षेत्रावरील विशेष परिणामांची चर्चा करा.
- २) भारतातील बालकामगार समस्येची चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) श्रमाच्या समाजशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.
- २) असंघटित क्षेत्रातल्या स्त्री कामगारांच्या समस्यांची चर्चा करा.
- ३) नवीन आर्थिक धोरण स्पष्ट करा.
- ४) कामगारांच्या राष्ट्रातीत स्थलांतरावर जागतिकीकरणाच्या प्रभावाची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) संघटित कामगार ही संकल्पना
- २) श्रमाच्या समाजशास्त्रावर टीपा
- ३) असंघटित क्षेत्रातील स्वयंरोजगार
- ४) हंगामी स्थलांतर
- ५) स्वेच्छा निवृत्ती योजना
- ६) जागतिक भांडवलवादा चा अर्थ.

[4207] – 301

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
SOCIOLOGY
Compulsory Paper
SC-05 : Application of Research Skills
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Discuss various types of sampling.
 - 2) Examine the significance of statistical techniques in the analysis of data.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Discuss the critical issues in the preparation of a questionnaire.
 - 2) Explain the significance of variance and standard deviation in studying dispersion in social research.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words each. **20**
 - 1) Elaborate on the steps in writing research proposal.
 - 2) Discuss use and significance of computers in social research.
 - 3) Describe various methods of graphic presentation.
 - 4) Examine major issues in report writing.
4. Write **any four** short notes of the following within **100** words each. **20**
 - 1) A note on bibliography
 - 2) Types of variables
 - 3) A note on coding
 - 4) Tests of significance
 - 5) Major guidelines for review of literature
 - 6) Meaning of ratios.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा. 20
 - 1) नमुनानिवड पद्धतीच्या विविध प्रकारांवर चर्चा करा.
 - 2) माहितीच्या विश्लेषणामधील सांख्यिकी तंत्राच्या महत्वाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा. 20
 - 1) प्रश्नावली तयार करण्यामधील महत्वाच्या मुद्द्यांवर चर्चा करा.
 - 2) सामाजिक संशोधनामधील विचलनाच्या अभ्यासामधील प्रचलन (Variance) आणि प्रमाणित विचलन यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा. 20
 - 1) संशोधन प्रस्ताव लिहीण्यामधील पायऱ्या स्पष्ट करा.
 - 2) समाजिक संशोधनामधील संगणकाचा उपयोग आणि महत्त्व यावर चर्चा करा.
 - 3) आलेखीय सादरीकरणाच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा.
 - 4) अहवाल लेखनामधील महत्वाच्या मुद्द्यांचे परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी १०० शब्दांत लिहा. 20
 - 1) संदर्भग्रंथसूची वर टीप
 - 2) चलांचे प्रकार
 - 3) संकेतीकरणावर टीप
 - 4) लक्षणीयतेच्या चाचण्या (Tests of significance)
 - 5) साहित्यलेखनाच्या आढाव्यातील महत्वाच्या मार्गदर्शक सूचना
 - 6) प्रमाणाचा (ratio) अर्थ.

[4207] – 302

Seat
No.

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC-06 : Sociology of Development
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain the concept and significance of social, human and economic development.
 - 2) Critically examine the neo-liberalist view of development.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Discuss Schumacher's 'Small is Beautiful' as a model of alternate development.
 - 2) Critically evaluate the modernization theory of development.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Discuss in detail Mahatma Gandhi's views on development.
 - 2) State the significance of sustainable development.
 - 3) Elaborate on the gender issues in development.
 - 4) Discuss the dependency theory of development.
4. Write short notes on **any four** of the following in **250** words **each** : **20**
 - 1) Difference in growth and development.
 - 2) Role of multi-national corporations in development.
 - 3) Environmental concerns in development.
 - 4) A note on post-developmentalism.
 - 5) Food crisis and development.
 - 6) Role of NGOs in development.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
 - 1) सामाजिक, मानवी व आर्थिक विकासाच्या संकल्पना आणि त्यांचे महत्व स्पष्ट करा.
 - 2) विकासाच्या नव-उदारमतवादी विचारांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
 - 1) विकासाचा पर्यायी आराखडा म्हणून शूमाखर यांच्या 'स्मॉल इज ब्युटीफुल'वर चर्चा करा.
 - 2) विकासाच्या आधुनिकीकरण सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : 20
 - 1) महात्मा गांधींच्या विकासावरील विचारांवर सविस्तर चर्चा करा.
 - 2) चिरंतन विकासाचे महत्व सांगा.
 - 3) विकासातील लिंगभावात्मक मुद्दे विशद करा.
 - 4) विकासाच्या अवलंबित्व सिद्धांताची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. 20
 - 1) वाढ आणि विकास यांतील फरक
 - 2) विकासातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका
 - 3) विकासातील पर्यावरणसंबंधी मुद्दे
 - 4) उत्तर-विकासवादावर टीपा
 - 5) अन्नधान्य समस्या आणि विकास
 - 6) विकासातील स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका.

[4207] – 303

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
SOCIOLOGY
SO 09 : Optional Paper : Sociology of Gender
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Critically evaluate the state policies and programmes to overcome gender inequality.
 - 2) Discuss the difference between liberal and socialist bases of feminism.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Discuss problems faced by women in education sector.
 - 2) Examine problems faced by women workers in unorganized sector.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words. **20**
 - 1) Explain how gender serves as a structural link between marriage and kinship.
 - 2) Discuss relationship between caste, class and gender.
 - 3) Examine how portrayal of women in textbooks reinforces sexual division of labour in society.
 - 4) Discuss any two major issues taken up by women's movement in India after 1970.
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words. **20**
 - 1) Communalism and gender
 - 2) Women's studies
 - 3) Feminization of work
 - 4) Patriarchy
 - 5) Post modernist feminism
 - 6) Eloping couples.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) लिंगभावात्मक विषमतेवर मात करण्यासाठी केलेल्या शासकीय धोरणे व कार्यक्रमांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- २) स्त्रीवादाच्या उदारमतवादी आणि समाजवादी आधारांमधील फरकाची चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) शिक्षण क्षेत्रात स्त्रियांना भेडसावणाऱ्या समस्यांची चर्चा करा.
- २) असंगठित क्षेत्रातील स्त्रीकामगारांसमोरील समस्यांचे परीक्षण करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे २५० शब्दात उत्तर लिहा : २०
- १) विवाह आणि नातेसंबंध यामध्ये लिंगभाव संरचनात्मक पातळीवर दुवा कसा ठरतो ते स्पष्ट करा.
- २) जात, वर्ग व लिंगभाव यामधील संबंधाची चर्चा करा.
- ३) पाठ्यपुस्तकांमधील स्त्रियांचे चित्रण समाजातील लिंगभावात्मक श्रमविभागणी कशी दृढ करते याचे परीक्षण करा.
- ४) १९७० नंतरच्या भारतीय स्त्रीचळवळीने हाती घेतलेल्या कोणत्याही दोन प्रश्नांची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर १०० शब्दात टीप लिहा : २०
- १) जमातवाद आणि लिंगभाव
- २) स्त्री अभ्यास
- ३) कामाचे स्त्रीकरण
- ४) पुरुषसत्ता
- ५) उत्तर आधुनिक स्त्रीवाद
- ६) पळून जाणारी जोडपी.

[4207] – 305

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO-11 : Sociology of Disaster and Disaster Management
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Discuss the role of civil society in disaster management.
 - 2) Explain the role of post disaster management with reference to earthquake.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Discuss the need of disaster management programme in India.
 - 2) Explain the public sociological perspective in disaster management.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
 - 1) Write the types of war and explain post war relief and rehabilitation programme.
 - 2) State the characteristics of disaster.
 - 3) Explain the factors of disaster management.
 - 4) Explain the role of state in disaster management.
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
 - 1) Causes of riots
 - 2) Importance of insurance in disaster management
 - 3) Disaster Management Act-2005
 - 4) Nuclear disaster
 - 5) The role of media in disaster management
 - 6) Measures against communicable diseases.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) नागरी समाजाची आपत्ती व्यवस्थापनातील भूमिका स्पष्ट करा.
- २) भूकंपाच्या संदर्भात आपत्तीपश्चात व्यवस्थापनाची भूमिका स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) भारतातील आपत्ती व्यवस्थापन कार्यक्रमाच्या गरजेवर चर्चा करा.
- २) आपत्ती व्यवस्थापनाचा जन समाजशास्त्रिय दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे २५० शब्दांत लिहा : २०
- १) युद्धाचे प्रकार लिहा व युद्ध पश्चात मदत व पुनर्वसन कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- २) आपत्तीची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ३) आपत्ती व्यवस्थापनाचे घटक स्पष्ट करा.
- ४) आपत्ती व्यवस्थापनातील राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) दंगलीची कारणे
- २) आपत्ती व्यवस्थापनात विम्याचे महत्व
- ३) आपत्ती व्यवस्थापन कायदा-२००५
- ४) आण्विक आपत्ती
- ५) आपत्ती व्यवस्थापनात प्रसार माध्यमांची भूमिका
- ६) संसर्गजन्य रोगांविरुद्ध उपाययोजना.

[4207] – 306

Seat
No.

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Optional Paper) (2008 Pattern)
SO-12 : Environment and Society

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Examine the importance of the study of ecology and society.
 - 2) Explain the various consequences of environmental pollution.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Explain the impact of modern technology and biotechnology on land.
 - 2) Explain the environmental movement in India.
3. Answer **any two** of the following within **250** words each. **20**
 - 1) Explain Gandhian approach to the issues of environment.
 - 2) Discuss the impact of colonial forest policy.
 - 3) Describe SEZ and its implication for the environment.
 - 4) State the role of international agencies for the growth of environmentalism.
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
 - 1) Appropriate technology
 - 2) Privatization of water
 - 3) Social ecology
 - 4) Concept of global warming
 - 5) Environmentalism
 - 6) Joint forest management.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : 20
 - 1) परिसरशास्त्र आणि समाज यांच्या अभ्यासाच्या महत्वाचे परीक्षण करा.
 - 2) पर्यावरण प्रदुषणाचे विविध परिणाम स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : 20
 - 1) आधुनिक तंत्रज्ञान आणि जीव तंत्रज्ञानाचे जमिनीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
 - 2) भारतातील पर्यावरण चळवळीचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : 20
 - 1) पर्यावरणीय मुद्दयावरील गांधीवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
 - 2) वसाहतवादी वन धोरणाच्या परिणामांची चर्चा करा.
 - 3) विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ) आणि त्याच्या पर्यावरणा वरील परिणामांचे वर्णन करा.
 - 4) पर्यावरण वादाच्या विकासातील आंतरराष्ट्रीय संस्थांची भूमिका लिहा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. 20
 - 1) सुयोग्य/पर्याप्त तंत्रज्ञान
 - 2) पाण्याचे खाजगीकरण
 - 3) सामाजिक परिसरशास्त्र
 - 4) जागतिक तापमानवाढीची संकल्पना
 - 5) पर्यावरणवाद
 - 6) संयुक्त वन व्यवस्थापन.

[4207] – 401

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
SOCIOLOGY
Compulsory Paper
SC – 07 : Sociology of Globalization
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Elaborate on the history and political dimensions of globalization.
 - 2) Examine Giddens view of globalization as consequence of modernity.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
 - 1) Discuss in detail Wallerstein's views on globalization.
 - 2) Examine the impact of globalization on labour and livelihood in India.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words : **20**
 - 1) 'Globalization is a form of cultural imperialism' - comment.
 - 2) Examine Martin Albrow's views on globalization.
 - 3) Explain the challenge of religious resurgence in the context of globalization.
 - 4) Examine the impact of globalization on health care in India.
4. Write short notes on **any four** within **100** words : **20**
 - 1) Glocalization (Robertson)
 - 2) A note on global women's movement
 - 3) Impact of globalization on bio-diversity
 - 4) Role of MNCs in globalization
 - 5) Issues of post-globalization
 - 6) Role of civil society in resisting globalization.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
 - 1) जागतिकीकरणाचा इतिहास आणि राजकीय पैलू विशद करा.
 - 2) आधुनिकतेचा परिणाम म्हणून जागतिकीकरण बद्दलच्या गिडन्स यांच्या विचारांचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
 - 1) वॉलरस्टाईन यांच्या जागतिकीकरणावरील विचारांची सविस्तर चर्चा करा.
 - 2) भारतातील श्रम आणि उपजीवीका यांच्यावर जागतिकीकरणाच्या झालेल्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. 20
 - 1) 'जागतिकीकरण म्हणजे सांस्कृतिक साम्राज्यवादाचे एक रूप आहे' – भाष्य करा.
 - 2) मार्टिन आल्ब्रो यांच्या जागतिकीकरणावरील विचारांचे परीक्षण करा.
 - 3) जागतिकीकरणाचा संदर्भात धार्मिक पुनरुत्थानाचे आव्हान स्पष्ट करा.
 - 4) भारतातील आरोग्यसेवेवर जागतिकीकरणाच्या झालेल्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा 100 शब्दांत लिहा. 20
 - 1) ग्लोकलायझेशन (रॉबर्टसन)
 - 2) जागतिक स्त्री चळवळीवर टीप
 - 3) जैववैविध्यावरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव
 - 4) जागतिकीकरणातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका
 - 5) उत्तर-जागतिकीकरणातील मुद्दे
 - 6) जागतिकीकरणाला प्रतिकार करण्यातील नागरी समाजाची भूमिका.

[4207] – 403

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
SOCIOLOGY
SO 13 : Optional Paper : Urban Sociology
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words **each** : **20**
 - 1) Write an essay on development of Urban Sociology in India.
 - 2) Define migration and discuss its causes in the context of globalization.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words **each** : **20**
 - 1) Discuss caste, class and gender inequalities in Urban areas.
 - 2) Examine role of State and planning agencies in Urban Governance.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
 - 1) Explain Louis Wirth's theory of Urbanism.
 - 2) Discuss development of rural-urban fringe as part of urban growth.
 - 3) Examine features of urban culture with special reference to consumerism.
 - 4) Evaluate impact of social movements in Urban areas.
4. Write short notes on **any four** within **100** words **each** : **20**
 - 1) Importance of Urban Sociology.
 - 2) Features of global city.
 - 3) Harvey's contribution to Urban Sociology.
 - 4) Types of pollution in cities.
 - 5) Role of NGOs.
 - 6) Sub urbanization.

P.T.O.

मराठी रुपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे एकूण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) भारतामध्ये नागरी समाजाच्या विकासावर निबंध लिहा.
- २) स्थलांतराची व्याख्या लिहा आणि जागतिकीकरणाच्या संदर्भात स्थलांतराच्या कारणांची चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) नागरी भागातील जात, वर्ग व लिंगभावावर आधारित विषमतांची चर्चा करा.
- २) नागरी प्रशासनामध्ये राज्य संस्था आणि नियोजन संस्थांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर २५० शब्दांत लिहा : २०
- १) लुईस वर्थ यांचा नगरवादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- २) नागरी वाढीचा भाग म्हणून ग्रामीण-नागरी सीमांच्या विकासाची चर्चा करा.
- ३) चंगळवादाचा विशेष संदर्भ धेऊन शहरी संस्कृतीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- ४) सामाजिक चळवळींच्या नागरी भागा वरील परिणामाचे मूल्यमापन करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) नागरी समाजशास्त्राचे महत्व.
- २) जागतिक शहराची वैशिष्ट्ये.
- ३) हार्वे यांचे नागरी समाजशास्त्राला योगदान.
- ४) शहरांमधील प्रदुषणाचे प्रकार.
- ५) स्वयंसेवी संघटनां (NGO)ची भूमिका.
- ६) उपनगरीकरण.

[4207] – 404

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-14 : Sociology of Social Work
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

Note : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Critically evaluate the development and welfare approach to study social work.
 - 2) Take a review of practice methods of social work by underlying the philosophy that integrates them.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Examine social work in the context of women, children and senior citizens.
 - 2) Critically examine the importance of social work for rural and urban communities.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Discuss the relevance of social work in India.
 - 2) Explain the concept of social security and safety nets in context to social work.
 - 3) Examine the role of social work in health sector.
 - 4) Discuss the significance of correctional work in the filed of prevention and rehabilitation.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each**. **20**
 - 1) History of social work
 - 2) Social work for stigmatized groups
 - 3) Concept of human rights
 - 4) Significance of report writing
 - 5) Advocacy
 - 6) Corporate social responsibility.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दात उत्तर लिहा. २०
- १) समाजकार्याच्या अभ्यासासाठी विकास दृष्टीकोण आणि कल्याण दृष्टीकोणांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- २) समाजकार्याच्या प्रात्यक्षिक पद्धतींना एकत्रित जोडणारे तत्वज्ञान सांगून या पद्धतींचा आढावा द्या.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दात उत्तर लिहा. २०
- १) स्त्रिया, मुले आणि वृद्ध यांच्या संदर्भात समाजकार्याचे परीक्षण करा.
- २) ग्रामीण आणि नागरी समुदायांसाठी समाजकार्याच्या महत्वाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दात उत्तरे लिहा. २०
- १) भारतात समाजकार्याच्या महत्वाची चर्चा करा.
- २) समाजकार्याच्या संदर्भातील सामाजिक सुरक्षा आणि सुरक्षा जाळी या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) आरोग्य क्षेत्रामध्ये समाजकार्याच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- ४) प्रतिबंध आणि पुनर्वसन क्षेत्रातील सुधारणात्मक कार्याच्या महत्वाची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दात टीपा लिहा. २०
- १) समाजकार्याचा इतिहास
- २) कलंकित गटांसाठी समाजकार्य
- ३) मानवी हक्काची संकल्पना
- ४) अहवाल लेखनाचे महत्व
- ५) वकालत (Advocacy)
- ६) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी.

[4207] – 406

Seat
No.

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-16 : Ethnicity in India
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Elaborate on various perspectives on ethnicity.
 - 2) Discuss on 'many voices of nation' in India.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
 - 1) Discuss the representation of ethnic groups in Hindi cinema.
 - 2) Critically examine-Punjab movement as a threat to nation building.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
 - 1) Explain the features of ethnicity by C. Greetz.
 - 2) State the relationship between gender and ethnicity.
 - 3) Examine the crisis of secularism in India.
 - 4) Describe major issues in Jharkhand movement.
4. Write **any four** notes of the following within **100** words **each** : **20**
 - 1) Relationship between class and ethnicity.
 - 2) A note on pluralism
 - 3) Issues related to Bodoland resurgence
 - 4) Concept of Nation State in India
 - 5) Ethnic representation in Calender Art
 - 6) Meaning of ethnic identity.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) वांशिकतेवरील विविध दृष्टीकोन विशद करा.
- २) भारतामधील राष्ट्रांच्या बहुविध मतांची चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) हिंदी चित्रपटामधील वांशिक गटांचे सादरीकरण यावर चर्चा करा.
- २) पंजाबमधील चळवळ ही राष्ट्र बांधणीला धोका कशी ठरली याचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येक २५० शब्दांत लिहा : २०
- १) सी. ग्रीटझ यांनी दिलेली वांशिकतेची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
- २) लिंगभाव आणि वांशिकता या मधील परस्पर संबंध सांगा.
- ३) भारतातील धर्मनिरपेक्षतेच्या समस्येचे परीक्षण करा.
- ४) झारखंड चळवळीतील महत्वाच्या मुद्यांचे वर्णन करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी १०० शब्दांत लिहा. २०
- १) वर्ग आणि वांशिकता या मधील परस्परसंबंध
- २) बहुविविधतेवर टिप
- ३) बोडोलॅंड मधील उठावासी संबंधित मुद्दे
- ४) भारतातील राष्ट्र-राज्याची संकल्पना
- ५) कॅलेंडर आर्ट मधील वांशिक सादरीकरण
- ६) वांशिक अस्मितेचा अर्थ.